

## Zmes.

## XVII.

Zmrzlikarjev Tone je v svojem izobilju prostega časa skrpupal napad na vse slovensko učiteljstvo v „Slov. Listu“ št. 28. Napad je toli ostuden, da dotičnega članarja le pomilujemo na njegovi besnosti. Čujte! Vprašanje in odgovor. Vprašanje: Ali ugajajo ljudske šole na Kranjskem vsem pravičnim tirjavam in ako je notranja kakovost in vrednost teh šol primerna žrtvam, katere nam izkaže proračun normalno-šolskega zaklada vsako leto? — Odgovor Rešetarju: Ljudsko šolstvo naše ni popolnoma tako, kakršno bi moralo biti; navzlic vsem žrtvam, katere doprinaša dežela naša za šolstvo, nadkričuje nas v tem oziru glede notranje uredbe vendarle marsikatera dežela (menda misli na Tirolsko?) Eden razlog tiči v usodnem načelu, katero je žalibog merodajno za vzgojo učiteljskega naraščaja, multa sed non multum. Odkod pa dobiva naše učiteljstvo svoj material, odkod se rekrutirajo učiteljski kandidati? Tukaj tiči menda glavni vzrok pomanjkljivosti ljudskega šolstva našega. Na moškem oddelku učiteljskega so večinoma taki elementi, ki niso mogli prospevati na srednji šoli. Če jih je zadela katastrofa v gimnaziji ali na realki v podobi slabega reda, in če nikamor drugam niso mogli, potem pribežali so na učiteljske. Veliko je izjem, ampak dosti je pa vendar takega življa na pripravnici. Ljudje, ki so praktično dokazali, da se sami ne znajo učiti, tistim se izroča **poklic, da poučujejo druge!** Fej! Ali misli Tone, da dajo rede kar zastonj? Ali pripravnikom ni treba napraviti mature in pozneje izkušuje sposobnosti, kjer morajo dokazati zahtevano znanje za svoj poklic? Pri duhovniških konkurzi naredi pač vsak izpit, ali zna kaj ali ne, nikdar pa pri učiteljskih izkušnjah. Tone, berite „Süden“ št. 77: „Heutzutage besitzt die slovenische Nation eine so tüchtige, ausgezeichnete Lehrerschaft und eine so allgemeine, vortreffliche Volksbildung, dass sie darin keinem anderen Volke nachsteht, wohl aber viele darin übertrifft“.

Poslušajmo, kakšni elementi gredo v lemenat, dvornega svetnika Šukljeta, ki je letos na volilnem shodu v Novem mestu rekel: „Videl sem duhovnike, kateri so se kot slabo nadarjeni, okorni in navadni učenci šolali pod menoj. Z največjo silo spravili smo jih skozi maturo; ko vstopijo potem v semenišče, se enostransko pripravijo za svoj stan, a splošne omike, obširnega obzorja, zlasti pa politične vede si tam naravno ne morejo pridobiti. A glej čuda, komaj postane tak revež kaplan v kaki hribovski vasi, že misli, da mora apodiktčno govoriti o vsaki stvari! Novodobnega življenja ne pozna, o težkih problemih narodnega gospodstva in političnih znanostih ima k večjemu nekoliko enostranske, slabo prebavljene teorije in vendar oblastno obsoja in zameteva vsakega, kateri drugače sodi o političnem in gospodarskem organizmu kakor on, ter zmerja vsakega, da je brezverec“. Gola istina!

Urednik glasila katehetov me imenuje „duševno revče“. Na to mu ne odgovorim ničesar drugega nego: Geschmack und Ohrfeigen sind verschieden. Jezi se, da sem omenil katoliške in protestantovske misijonarje skupaj, ki so na Kitajskem gotovo mnogo zakrivili. Katoliški misijonarji so po njem „nositelji vere in omike“. Kaj pa nosijo protestantovski misijonarji po Kitajskem? Ali samo

hlače?! Vprašam uredništvo „Slov. učitelja“ samo to, kaj bi se zgodilo, ko bi prišel kak pravoslavni misijonar v Ljubljano ali na Dobropolje, kaj bi storili z njim? Sapienti sat!

Poročila o duhovnih, kakršne priobčujeta „Narod“ in „Soča“, pa niso iz mišljotine, nego pure Wahrheit; imena dotičnih „gospodov“ zveste v obeh uredništvih. Ali ste čitali, zakaj je bil aretovan župnik v Dekanih, ki je zapeljal 18letno Marijo Cupin? Ko so se pokazali nasledki, je segel po prepovedanih sredstvih in po porodu pa sam opravil posel babice ter nesel sam rojeno dete na farovski vrt ter ga tam pokopal. Ali je to tudi izmišljotina? Za danes vam nečem servirati še več drugih zanimivih slučajev. Ker so pri „Slov. učitelju“ radovedni, zakaj objavljamo take stvari, odgovarjam kakor „Soča“, ki pravi: „Hudujejo se na „Sočo“, ki te politikujoče grešnike šiba in razkriva njihovo hinavščino, njihovo očitno pohujšljivo delovanje. Hočemo jim dokazati, da niso nedotakljiva kasta, niso sancrosancti rimski tribuni! Hočemo enakopravnost! Ako oni za-se reklamujejo geslo: „Ne glejte, kaj delamo, marveč kaj učimo“, tedaj bi moralo i za nas posvetnjake isto veljati! Toda ta privilegovana kasta meni, da sme psovati in razpostaviti na sramotilni oder vsakogar, ki jej ni ljub, kakor je učil Alfonz Liguorski, dočim sama sebe skrbno skriva v talar, ki naj bi bil nedotakljiv, to pa zato, da ne bo — pohujšanja. Ne boš! Mi tako dvojno mero odklanjamo“.

Kakor je nemški cesar velel, naj v bojih na Kitajskem ne dajo nikdar pardona in naj delajo kakor divji Huni za časa Atila, tako nekako besno gonjo so po Kranjskem začeli klerikalci proti nekaterim zaslužnim učiteljem. V Št. Vidu nad Ljubljano se na vse pretege trudijo odstraniti vrlega Žirovnika, ki je znan še kot muzikalično naobražen mož. Narodne pesmi, katerim je župnik Gropa pred letom dni navdušeno ploskal, so postale sedaj strašno pohujšljive; 22. malega srpana je devet poštenih deklic, ki so navzlic grožnjam še hodile pet „zaljubljene pesmi“, izključil iz Marijine družbe. Glejte ga, glejte, zatiralec narodnega petja!

Slomškovo slavnost na Ponikvi so pomagali tudi učitelji povelicati. Nadučitelj Strmšek je izborno rešil svojo nalogo kot slavnostni govornik, peli pa so tudi samo učitelji. Naj vidi svet, kaj znamo.

V Knittelfeldu na gorenjem Štajerskem so pri uradni učiteljski konferenciji poslali „Ergebenheitstelegramm“ deželnemu šolskemu nadzorniku in okrajnemu glavarju. O, ti grdi servilizem!

R. Seidel pravi:

Begehrst im Amt Du vorzurücken,  
so lasse nur wie Teig Dich drücken,  
die Ober'n lerne tüchtig loben,  
und trage nicht den Kopf nach oben.

Rešetar.

## Kritiški glasovi.

Ugodna rešitev prizivov v zadevi kvinkvenij. Ker je upravno sodišče ugodno rešilo zadevo kvinkvenij nekoga moravskega učitelja dne 3. grudna l. 1898., je dobilo v Avstriji več učiteljev zaostale kvinkvenije, na Moravskem so dobili več 1000 gld., na Slovenskem je nam tudi znanih več takih slučajev, n. pr. učitelj Br. na Pl. na Št. je dobil čez 400 gld., J. L. v K. blizo 280 gld.